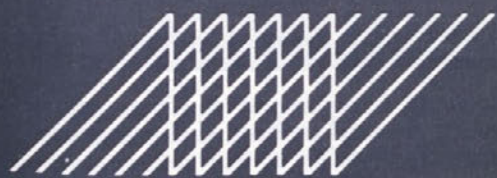


GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO



# NOVOTEKS

ŠT. 10 – leto VIII. – AVGUST 1980



# Poslovanje v prvem polletju 1980

Polovica poslovnega leta 1980 je za nami. Podatki o poslovanju posameznih tozd so bili že obravnavani na zborih delovnih ljudi, zato je prav, da podamo še nekaj osnovnih kazalcev poslovanja za celotno delovno organizacijo.

## 1. Zaposleni

V prvem polletju je bilo v DO Novoteks poprečno zaposlenih 2.397 delavcev, planirano pa je bilo 2.515 delavcev. Plan delovne sile je bil dosežen le v Konfekciji Trebnje, v vseh ostalih temeljnih organizacijah in v DSSS pa je delavcev primanjkovalo.

## 2. Proizvodnja

V prvem polletju smo naredili 909.541 baznih kg preje (Predilnica Metlika in novomeška Predilnica), 1.730.929 m tkanin in pletenin ter 654.148 komadov konfekcijskih izdelkov (vse tri konfekcije in kooperanti). Proizvodni plani niso bili doseženi v Predilnici Metlika, v apreturi in v konfekciji Trebnje, vsi ostali obrati, oziroma temeljne organizacije so plane presegle.

## 3. Prodaja

V tem obdobju smo prodali 1.880.753 m tkanin in pletenin, kar je za 7 % več kot smo planirali, nadalje smo prodali 660.405 komadov konfekcijskih izdelkov, kar je za 3 % manj kot smo planirali, tozd Trgovina pa je s prodajo ustvarila 45.439.048 din neto realizacije, kar je za 7 % več kot je bilo planirano. Skupna prodaja vseh treh konfekcij je manjša zaradi izpada proizvodnje v temeljni organizaciji Trebnje. Na tuje tržišče smo prodali 276.205 m tkanin ali 14 % od celotne prodaje, ter 315.080 komadov konfekcijskih izdelkov ali 47 % celotne količine prodaje.

## 4. Fiksni stroški

Fiksni stroški so bili za prvo polletje planirani v višini 191.819.595 din, doseženi pa v višini 177.922.831, ali za 8,2 % pod planom. Čeprav v skupnem stroški niso preseženi, pa so posamezne vrste stroškov presegle planirano višino.

To so: druge proizvodne storitve (izdelavne storitve drugih, barvanje, komunalne storitve), odpis drobnega inventarja in embalaže, drugi materialni stroški (časopisi, vratarska služba, voda, stroški kolekcij),

neproizvodne storitve (pogodbe o delu, izobraževalne storitve) ter del dohodka za prispevke in davke.

## 5. Produktivnost

Produktivnost, izražena skozi dejansko proizvodnjo na eno efektivno uro, je v primerjavi z enakim obdobjem lani padla v vseh obratih oz. temeljnih organizacijah, razen v novomeški predilnici, kjer je večja za 2 % in v konfekciji Vinica, kjer je večja za 4 %. Vsi bi se morali vprašati, kaj je temu vzrok, ali so manjše proizvodne partije ali serije, ali je več nadur, ali pa premalo delamo. Temu vprašanju bomo morali vsekakor posvetiti večjo pozornost.

## 6. Nadure

V celotni delovni organizaciji je bilo opravljeno v prvem polletju 47.863 nadur. V primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta so se zmanjšale za 9.201 nadur ali za 16 %. Znotraj delovne organizacije pa so najbolj porastle v pripravi, pletilnici, konfekciji Novo mesto, Predilnici Metlika ter v tozd Trgovina, medtem ko se druge zmanjšujejo.

## 7. Poprečni neto osebni dohodek na zaposlenega

Vsi vemo, da je naš zaslužek odvisen od doseganja proizvodnih planov, normativov kvalitete in od ustvarjenega pokritja pri prodaji naših izdelkov. Vendar se je letos pojavil še en dodatni kriterij, ki določa debelino naše denarnice, to je resolucija o delitvi sredstev za osebne dohodke, ki točno opredeljuje, za koliko se lahko povečajo osebni dohodki v primerjavi z rastjo dohodka. DO Novoteks resolucije ob polletju ni kršila, naši osebni dohodki so bili v skladu z rastjo dohodka:

| tozd                  | poprečni OD<br>I-VI 79 | poprečni OD<br>I-VI 80 | Indeks |
|-----------------------|------------------------|------------------------|--------|
| Predilnica Metlika    | 4.761                  | 5.922                  | 124    |
| Tkanina               | 4.907                  | 6.191                  | 126    |
| Konfekcija Novo mesto | 4.167                  | 5.517                  | 132    |
| Konfekcija Vinica     | 4.081                  | 5.216                  | 128    |
| Konfekcija Trebnje    | 4.322                  | 4.884                  | 113    |
| Trgovina              | 5.348                  | 6.917                  | 129    |
| DSSS                  | 6.476                  | 7.724                  | 119    |
| Skupaj Novoteks       | 4.911                  | 6.033                  | 123    |

V poprečju je delavec v DO Novoteks dobival v letošnjem prvem polletju za 23 % večji neto osebni dohodek kot v enakem razdobju lani.

## 8. Dinamčni rezultat za DO Novoteks I-VI 1980

Glede na ugodne proizvodne in prodajne rezultate, je tudi finančni rezultat ugoden. Vendar nas polletni rezultati ne smejo uspavati. Moramo se zavedati, da nas v drugem polletju čakajo „sušni“ meseci, julij, avgust in december in da stroški neprestano rastejo, še posebej tisti, ki zajemajo v strukturi velik delež (energije, goriva, uvožene surovine).

|                   | I-VI 1979   | I-VI 1980   | Indeks 80/79 |
|-------------------|-------------|-------------|--------------|
| Celtni prihodek   | 534.308,401 | 660.469,472 | 123          |
| Porabljen sredst. | 353.89,932  | 418.482,910 | 118          |
| Dohodek           | 180.412,465 | 241.986,557 | 134          |
| Čisti dohodek     | 125.888,254 | 175.80,585  | 139          |

## Razporeditev čistega dohodka

|                                  |            |             |     |
|----------------------------------|------------|-------------|-----|
| Del čist. doh. za OD             | 95.496,153 | 119.907,015 | 125 |
| Del ČD za prehrano del.          | 3.694,115  | 5.837,393   | 157 |
| Del ČD za regres za letni dopust | 4.726,781  | 4.250,000   | 89  |
| Del ČD za stan. grad.            | 5.546,079  | 7.001,539   | 126 |
| Del ČD za druge namene           |            |             |     |
| skupne porabe                    | 621,044    | 5.380,778   | 866 |
| Del ČD za posl. sklad            | 11.803,880 | 28.026,209  | 237 |
| Del ČD za rezervni skl.          | 3.999,187  | 5.402,641   | 135 |

## Obveznosti in poslovnega sklada

|                                 |           |            |     |
|---------------------------------|-----------|------------|-----|
| – prisp. za nerazvite           | 2.815,397 | 3.537,176  |     |
| – prispevek za energetiko       | 1.952,743 | 2.208,306  |     |
| – združevanja iz davčne osnovne | 66,600    | 1.065,302  |     |
| – posojilo Črni gori            | –         | 374,536    |     |
| – sanacijski kredit             | 3.716,156 | 3.049,476  |     |
| Skupaj obveznosti               | 8.550,948 | 10.234,804 | 119 |
| Ostane za poslovni sklad DO     | 3.252,930 | 17.791,401 | 546 |

V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta so doseženi rezultati ugodnejši. Še posebej sta se povečala dohodek in čisti dohodek, kar je omogočilo, da smo več sredstev razporedili za osebne dohodke in sklade.

## 9. Primerjava doseženih rezultatov s planiranimi

|                         | Plan I-VI 1980 | Izvršitev I-VI 80 | Indeks dejansko planirano |
|-------------------------|----------------|-------------------|---------------------------|
| Celtni prihodek         | 653.727,101    | 660.469,472       | 101                       |
| Porabljen sredstva      | 426.662,194    | 418.482,910       | 98                        |
| Dohodek                 | 227.064,907    | 241.986,557       | 106                       |
| Čisti dohodek           | 161.301,509    | 175.805,585       | 108                       |
| Del ČD za OD            | 124.412,308    | 119.907,015       | 96                        |
| Del ČD za skupno porabo | 17.374,550     | 22.469,710        | 129                       |
| Del ČD za akumulacijo   | 19.514,651     | 33.428,850        | 171                       |

DOPISUJTE  
V GLASILU  
NOVOTEKS

Tudi v primerjavi s planom so doseženi rezultati boljši. Precej višja od planirane je dosežena akumulacija (poslovni in rezervni sklad) ter sredstva za

# Mesec avgust – praznik jubilantov dela

Vsako leto se zbero jubilanti dela v avgustu, ki sicer zavoljo letnih dopustov ni najbolj primeren, je pa ta mesec nad vse pomemben za našo delovno organizacijo. Saj je bila v avgustu leta 1947 ustanovljena tekstilna tovarna Novo mesto prav tako so v istem mesecu le tri leta kasneje delavci Novoteksa sprejeli načela samoupravljanja. Zato praznujemo delavci Novoteksa v mesecu avgustu tudi praznik delovnih jubilarov.

Letos je bilo podeljenih 240 priznanj za 10, 20 in 30 letno delo. Priznanja in nagrade so prejeli za

## DESET LET DELA:

TOZD PREDILNICA: Ambrožič Stanislav, Barbič Božidar, Čurči Anica, Čehajč Mehmed, Hribljan Josip, Janeš Branko, Jurinčič Nikola, Kočevar Jožefa, Kralj Marija, Muc Avgustin, Muhič Anica, Mihelič Josip, Priselac Branko, Radenčič Janko, Ramič Šemsa, Radman Ivan, Šimec Jože, Štrucelj Josip, Štefanič Jože, Vukšinič Marica.

TOZD TKANINA: Bajc Franciška, Brulc Janez, Drmaž Marjana, Fabjan Marija, Ilič Anica, Jakšič Djuro Kastelic Franc, Kastelic Štefka, Kic Slavka, Kovač Stane, Košak Marjana, Maren Jože, Medle Marjeta, Mlakar Jožefa, Mustafič Sadija, Nedeljković Milosava, Petan Rajko, Radovanović Milan, Rajar Franc, Rapuš Leopold, Šekula Martin, Sepaher Anica, Staniša Jože, Štrbenc Alojz, Tratar Anica, Žagar Rudi, Žibert Vida, Vrščaj Danica, Kupljenik Marija, Prešem Marija, Potočar Anica, Vovk Jožefa, Žagar Ivan, Simončič Ivanka, Radoš Ivan, Breznik Anica, Pirc Ciril, Štandekar Ana, Gorenc Slavka.

TOZD KONFEKCIJA – I.: Adamlje Jožica, Anžlovar Jožefa, Bartolj Franc, Bedek Ana, Brinec Pepca, Črnelič Antonija, Hočevar Jara, Kmet Jožica, Kristan Ivanka, Lukšič Marija, Nosan Marija, Škedelj Marija, Udovč Darinka, Varga Nada, Krevs Jožica, Mohor Mirko, Šiško Marija, Bregar Marija, Zupančič Jožica, Zoran Cvetka.

TOZD KONFEKCIJA II.: Grubič Marija, Hudak Jurij, Kobe Marija, Mušič Slavko, Matkovič Angelca, Mravinec Barbara, Pavlinič Katica, Peršič Franc, Peršič Anica, Radojčić Mladen, Starešinič Anica, Štefančič Marija, Vrbanec Katica.

TOZD KONFEKCIJA III.: Brković Milka, Šarenac Mičo,

Popovac Mileva, Ninković Milorad, Petrovič Lazo, Busuladžić Aziza, Milisa Milojka, Novčič Jožica, Bijelović Rajka.

TOZD TRGOVINA: Kastratović Angelika, Milenković Bratislav, Šlimić Fatima, Stojanović Momčilo.

DSSS: Ašič Ivan, Belavič Matija, Bohte Jožica, Djaip Majda, Gliha Jožica, Jakše Marija, Jenič Barica, Jeraj Milena, Kovačič Albina, Makše Martina, Podvinski Marjan, Pucelj Jožica, Pate Majda, Srebrnjak Andreja, Staniša Mira, Tasič Marija, Tičar Tatjana, Zavrli Majda, Zapčič Sonja, Žagar Anica.

## DVAJSET LET DELA

TOZD PREDILNICA: Čavlovič Dragica, Durnić Suljo, Fortun Marija, Gusič Lovro, Judnič Jože, Kramar Marija, Malnarič Anica, Plut Bernarda, Radaković Milka, Zvonković Katica.

TOZD TKANINA: Barbič Karel, Bevec Franc, Bukovec Metod, Cujnik Slavka, Gliha Antonija, Grum Marija, Hrovat Jožefa, Jarc Vera, Jerič Ivanka, Kavšek Alojz, Klemenčič Ma-

rija, Kolenc Štefka, Kukman Fani, Ljubi Franc, Ljubi Antonija, Mežnar Janez, Nadu Amalija, Papež Viktor, Pavlin Ljudmila, Prešern Antonija, Seničar Ana, Sladič Alojzija, Škufca Jože, Springer Ivan, Smole Ana, Dumešič Josip, Bukovec Peter, Retelj Marija, Učman Alojzija, Zajc Anton, Kurpes Dragica, Kavšek Jože, Dravinec Slavko, Božič Jože, Božič Ljudmila, Avsec Viktor, Sladič Franc, Mesoje dec Milka, Cesar Franc, Ozimek Vera, Turk Miha, Može Martin, Gašper Mihael, Zadnik Anton, Slak Ivan, Lesjak Fani, Nadu Franc, Pureber Cveta, Pezelj Fani, Šlajkovec Martina.

TOZD KONFEKCIJA I.: Pavček Stanislava, Ljubi Jožefa, Šprajcar Drago,

TOZD KONFEKCIJA II.: Balkovec Zora, Drakulič Danica, Mihelič Bogomir, Malerič Franc, Žagar Jože, Željko Anton,

TOZD KONFEKCIJA III.: Pravica Draga, Deretič Branko, Kapič Nazif, Milibarda Vladislav, Petković Žarko, Kisin Djoko, Šaraba Petar, Djakovč

Stjepan, Bodišoga Jefto, Krzić Draga, Brković Dobro.

TOZD TRGOVINA: Petković Marjeta, Mesarič Martina

DSSS: Karasa Franc, Resnik Anica, Travižan Marija, Zorc Jože, Žigante Matilda, Medic Alojz, Kostrevc Marjan, Krevs Anton, Zajc Antonija, Kranjc Fani, Nemec Štefka.

## TRIDESET LET DELA

TOZD PREDILNICA: Curič Biagio, Judnič Milica, Žugelj Anica,

TOZD TKANINA: Berlan Franc, Jakše Marija, Pangre Franc, Seničar Jožefa, Košak Jožefa, Sitar Marija, Zupančič Kristina, Kralj Jelka, Bašelj Justina, Juntez Jožefa, Debevc Ivan, Barbo Janez, Resnik Marija, Ivančič Anton, Žagar Marija,

TOZD KONFEKCIJA – III.: BRKOVIČ Dobro

DSSS: GALIČ Vida, Vaupotič Stanko

Vsem letošnjim jubilarom dela iskrene čestitke. Prav posebno pa se zahvaljujemo dolgoletnim delavcem Novoteksa, ki so s svojim delom prispevali k rasti in ugledu delovne organizacije.

Na naslovni strani Jelka Kralj, letošnji jubilar dela – 30 let v Novoteksu.

## MDA „GORIČKO 80”

Brigadirji brigade „BAZA 20”, ki delajo na republiški mladinski delovni akciji „GORIČKO 80” pod pokroviteljstvom naše delovne organizacije, so v petek 11. 7. 1980 obiskali NOVOTEKS.

Ob 15. uri popoldan smo predstavniki DPO delovne organizacije na tovarniškem dvorišču pozdravili udeležence briga-

de. Po uvodnem govoru tov. Kovačiča so si brigadirji ogledali tovarniške obrate, kjer smo jih seznanili z našo proizvodnjo. Po končanem ogledu so se od nas poslovili z brigadirskim „Z – D – R – A – V – O” z obljubo, da bodo ime „Novoteks” ponesli v nerazvito prekmursko pokrajino.

V nedeljo 13. 7. so se vsi

udeleženci zbrali pred stavbo OK ZSMS, kajti ta dan je bil za odhod na akcijo. Predstavniki sindikata iz naše organizacije je komandantu brigade predal trak pokrovitelja, katerega so brigadirji ponosno obesili na svojo zastavo. Brigadirjem smo obljubili, da jih v času njihove izmene tudi obiščemo. S pozdravom in pesmijo so se od nas poslovili in odhiteli na avtobus.

Obljubo, da jih obiščemo smo izpolnili v ponedeljek 28. 7. 1980. Vsi razgreti, kajti sonce je neusmiljeno žgalo, smo se pripeljali v vas Zgornji Petrovci, to je približno 60 km od Murske Sobote proti madžarski meji. Ustavili smo se v brigadirskem naselju, kjer nas je pozdravil komandant brigade in pomočnik komandanta akcije. Po kratkem razgovoru smo se vsi skupaj odpravili na delovišče, katero je oddaljeno od naselja približno 20 minut z avtomobilom. Prav ta dan, dan našega obiska je imela izmena udarni dan, to se pravi da je

(Nadaljevanje na 4. str.)



Zbrana brigada „BAZA 20” pred odhodom na republiško delovno akcijo GORIČKO 80

# Razmišljanja delavk III. traku Konfekcije I...

Večina delavk naše delovne skupine je v DO NOVOTEKS zaposlena že devet let. Med sabo se zelo dobro razumemo in sodelujemo. Imamo dobrega vodjo traku, zato so naši uspehi lepi in na njih smo ponosne. Sedaj v hudi vročini je zelo

težko delati v našem obratu. Delavke smo mnenja, da se bi stroški preureditve obrata kaj hitro obrestovali, ker bi v primernih delovnih pogojih, lahko naredile več.

Mnenja smo tudi da so dobri delavci premalo stimulirani z ozirom na slabše, saj z dobro oceno dobi dober delavec le 300 din več. Tudi norme bi bilo treba uskladiti. Nekdo lahko

doseže z enakim trudom 130 %, drugi pa komaj doseže normo.

Velikokrat ostanemo brez dela, ker ni pripravljenih komadov. Disiplina je bila pred uporabo kontrolnih ur večja, ker smo delale dlje kot sedaj, saj porabimo več kot deset minut, da registriramo kartonček. Med delovnim časom se ne smemo pogovarjat,

ker vsi to smatrajo za klepetanje in ne-delo. Mislimo pa, da pri 35°C v obratu ne moremo kar naprej z istim tempom delati.

Vseeno smo zadovoljne z delom, ki ga opravljamo, čeravno delavni pogoji niso najboljši. Upamo, da bo kmalu našla rešitev pa bo produktivnost in zadovoljstvo večje.

(Nadaljevanje s 3. str.)

njihov dan trajal od 7. ure zjutraj do 19,30 zvečer.

In kaj brigadirji pravzaprav delajo? Temu prekmurskemu človeku bodo s svojim prostovoljnim delom pomagali, da bo v čim krajšem času prišel do vodovoda in kanalizacije. V pogovoru, ki smo ga imeli z brigadirji, so dejali, da so s samim delom in z vsem ostalim zelo zadovoljni. Tudi z domačini se razumejo in pravijo, da so postali že del njih. Vedeli smo, da hočejo ta dan narediti veliko, zato jih nismo hoteli dolgo zadrževati. Po kosilu, ki so ga imeli kar na delovišču so s krampi, lopatami in pesmijo krenili na delo.

V soboto, 2. 8. 1980 pa se je brigada vrnila nazaj v Novo mesto. Ob 18. uri smo jih pričakali v Domu JLA, kjer jim je OK ZSMS Novo mesto priredila sprejem. Od dolge in naporne vožnje so bili zelo utrujeni, toda vseeno se je brigadirska pesem razvila iz njihovih grl. Bili so veseli, ponosni, kaj tudi nebi bili. Domov so prinesli trak akcije, kar je največje priznanje, ki ga lahko brigada dobi. Od 41 brigadirjev pa je domov prišlo tudi 12 udarnikov, med njimi tudi naša mladinka Penca Milena.

Upam, da je brigada, ki je nosila ime „BAZA 20“ s temi priznanji upravičila naše pokroviteljstvo.

K. M.

## ...in delavk IV. traku Konfekcije I

Začelo se je pravo poletje in z njim težave v obratu Konfekcije I zaradi vročine.

Večletne obljube, da nam bodo omogočili boljše pogoje dela, se niso uresničile. Naš delavni prostor se ogreje celo na 37°C, v taki vročini, ko vse teče od tebe, ne moreš delati.

Norme se ti zdijo v teh pasjih dneh še veliko večje. Res je, da bi se lahko naredilo nekaj procentov več, ampak nihče se ne vpraša koliko novink je v traku in koliko ustvarijo one.

Že precej časa delamo težji program vrhnjih oblačil, menimo pa, da smo prikrajšane pri osebnih dohodkih, ker je ta vedno nižji kot v drugih trakovih.

V traku je zelo veliko delavk, ki so že več let zaposlene v konfekciji, nekaj pa je tudi delavk, ki so komaj prišle in te ne ustvarjajo veliko, tako, da samo povečajo število ljudi, produktivnosti pa ne.

Menimo, da vodja traku ne bi smel vedno pisati vse režije slabim delavkam, ker potem imajo slabe in dobre delavke skoraj enake osebne dohodke.

Tudi to se dogaja, da imajo naši nadrejeni do nas slabe odnose, kakor, da smo v prvem razredu osnovne šole, ne pa deset let v Konfekciji I.



## Dopolnjen športni program v konfekciji

V marcu smo začeli proizvodnjo za inozemsko tovarno ELHO, ki je svetovno znan proizvajalec športne obleke. Poleg Jugoslavije dela za to tovarno tudi ČSSR, Madžarska, Koreja in Hongkong. Med drugimi izvažajo tudi v Kanado.

Posebno zanimiv in težak je program smučarskih anorakov, katerih smo naredili že blizu 3000 komadov. Vsi so podloženi s pet centimetrov debelo vato. Čas izdelave je okoli 160 minut in jih dnevno naredimo

okoli 70 komadov. Tak program bomo delali še do meseca septembra.

Zelo pestra je paleta barv in kombinacij, tako da pri sortiranju nalogu 500 komadov, vidiš isto paleto barv kot pri gledanju barvnega TV prenosa za svetovni pokal v alpskih disciplinah. Škoda, da pri nas tega v trgovinah ne bo moč kupiti.



M. M.



Spoznavni Jan brigadirjev MDB „BAZA 20“. Na ogledu delovnega procesa tekstilne tovarne NOVOTEKS, ki je prevzela pokroviteljstvo delovne akcije GORIČKO – 80.



Delo na traku

## Volilna konferenca OO ZSMS Novoteks Metlika

Po dolgem času je bil zopet sestanek Novoteksovih mladincev, in sicer 10. julija 1980. To je bila pravzaprav volilna konferenca, na kateri je bilo izvoljeno novo predsedstvo.

Za novega predsednika je bil izvoljen Gregorčič Janez, za tajnika Bičak Štefica, za SLO je bil izvoljen Radman Tone, za izobraževanje Mladan Anka ter za šport in rekreacijo Jakofčič Miran. Novo predsedstvo je obljubilo, kakor že vsako doslej, da bo odslej vse drugače, ter da bodo bolj aktivni na vseh področjih. Ker je bil namen sestanka le imenovati novo

predsedstvo, se ni nihče poglabljal v konkretne probleme. Podana sta bila le dva predloga.

Prvi zadeva ureditev športnega igrišča pri tovarni. Prostor je in mladinci so pripravljeni delati.

### Gibanje zaposlenih v TO Predilnica Metlika

V času od 1. 5. do 31. 7. 1980.

V TO so se zaposlili: Kufner Ivan, Vlašič Rudi, Drinič Cvijeta, Tkalac Sonja, Radenčič Dragica, Rujevčan Katica, Broz Ljubica, Kavčič Anica, Žugelj Ivan, Kadragec Halid, Kočevan Anton II, Berkopec Martin, Kočevan Branko.

TO pa so zapustili: Barbič Božidar, Lukunič Ivan I, Rehorič Ivan, Štefanič Jože II, Priselač Terezija, Štefanič Jože II, Halilagič Ismet, Bukovec Ivan, Sudac Franjo, Kos Josip, Zvonkovič Anica, Jalševac Josip, Dular Tončka, Drinič Cvijeta, Cunjak Josip.

## Pojasnilo k članku „Zaradi napake ostal na cesti“

Delavci TO Novoteks Predilnica v Metliki, smo ogorčeni zaradi članka v Dolenjskem listu, ki je bil objavljen v rubriki „Pota in stran pota“ dne 19. 6. 1980.

Iz omenjenega članka bralec lahko sklepa, da je delovna organizacija zaradi nekaj dnevne odsotnosti z dela, odslovila svojega sodelavca. Žalostno, a resnično pa je, da je naš sodelavec iskal zdravstveno pomoč in stalež bolniške tri mesece in ga še do danes delovni organizaciji ni predložil. Zdravstvena služba v Metliki nam je sporočila, da se tov. Kadragec Halid ne vodi v evidenco bolniškega staleža. Mirovanje pravic delavca za take primere ne poznamo. V primeru, ko delavec ne dela in nima priznane bolniške odsotnosti od zdravstvene službe, ne drugih odsotnosti, ki so predvidene v Zakonu o

delovnih razmerjih, po tem mora delovna organizacija uvesti postopek za prenehanje dela. To je tudi storila.

Pri disciplinskem postopku se je prizadeti skliceval, da bo tožil zdravstveno službo, ker mu ne prizna bolniške, to zadevne dokumentacije ni predložil, zato mu disciplinska komisija in delavski svet temeljne organizacije niso verjeli. Znano pa nam je bilo, da mu zdravnik, zdravniška komisija I. in II. stopnje, niso priznali bolniškega izostanka za 94 dni. Delavskemu svetu in disciplinski komisiji je bilo tudi znano, da tov. Kadragec išče drugo zaposlitev in jo je pozneje tudi dobil v tovarni IMV v Novem mestu.

Nimamo nič proti, če je tov. Kadragec uspel, da je preko Kliničnega centra v Ljubljani ugotovljena njegova bolezen in, da se sedaj

Tako bi lahko imeli shajališče za ob koncu tedna, kjer bi se srečavali in rekreirali. Potreba po takšnem objektu se je pokazala tudi pred kratkim, ko je Metlika gostila športnike iz vseh Novoteksovih TOZD-ov. Tekmovalci so tekli po blatu in skakali po lužah, tako da je celo tekmovalstvo izgledalo dokaj klavirno.

Drugi predlog pa je zadeval udeležitev mladinskih delovnih akcij. Letos naj bi vsaka OO ZSMS poslala čim več mladincev na MDA, toda v predilnici Metlika za to ni pravega zanimanja. Sedaj so verjetno pomembnejša poljska dela za vaščane ter sončenje in kopanje v topli Kolpi za mladince iz mesta.

Novo predsedstvo se bo sestalo s starim in naredili bodo program dela za prihodnje leto. Nato bo sklican novi sestanek, na katerem bodo vsi predlogi konkretno obravnavani. Bolj aktivno in pestro življenje naj bi se tako začelo v jeseni, ko bo konec dopustov in toplega vremena.

Do takrat pa upajmo, da bodo v glavah mladincev zorele misli, kako si urediti zanimivejše in boljše bivanje med zidovi tovarne, katero vsak dan obiskujejo.

RUDOLF VLAŠIČ  
PREDILNICA METLIKA

uspešno zdravi. Tega smo veseli. Nimamo nič proti sodbi sodišča Združenega dela v Novem mestu, ki je odločilo, da se tov. Kadragec ponovno zaposli v naši delovni organizaciji, zelo pa smo ogorčeni zaradi tako neobjektivne informacije, ki pravi, da je po naši krivdi ostal na cesti.

Očitno je krivda v zdravstvu, ki je šele pri sodnem postopku ugotovila, da je Kadragec bolan.

Le točne informacije pripomorejo k boljšemu sodelovanju in sporazumevanju delavcev v združenem delu, zato mislimo, da bi pisec članka moral jasno zapisati, čigava napaka je kriva, da je delavec ostal na cesti.

DELAVCI  
„NOVOTEKSA“  
TO Predilnica  
v Metliki

# Spomini na skoraj četrto stoletje dela v NOVOTEKSU

Po temeljitih razgovorih smo se odločili, da stroj izdelamo sami. Največji problem je bilo dobiti bakreni valj, preko katerega naj bi teklo blago in se prepojilo s paro, nato pa s pomočjo infrardečih grelcev hitro posušilo in na ta način krčilo. Po dolgem iskanju smo primeren valj dobili v Kranju. Celotna konstrukcija krčilnega stroja, parovodne, grelne naprave in pogonske naprave so bile lastna zamisel. Kapaciteta stroja je bila sicer nekoliko manjša kot uvoženih strojev, toda kvaliteta izdelkov, kar je bila najvažnejše, je bila dobra.

PIŠE JOŽE UDOVIČ

Ko je leta 1958 pričela delati v Metliki nova predilnica česane preje, je ta poleg preje za potrebe naše tkalnice izdelovala tudi pletilsko prejo, za katero je bilo takrat veliko povpraševanje.

V Metliki so poleg barvane predli tudi nebarvano prejo. To smo barvali v Novem mestu, kjer smo imeli tudi ustrezen barvalni aparat. Nismo pa imeli sušilnega aparata za sušenje preden. Zopet smo po lastni zamisli izdelali ustrezen sušilni stroj. Kot običajno nam je za osnovno služila idejna skica in razlaga, kako naj stroj izgleda.

Nihče ni gledal na uro, zamud nismo poznali

Na ta način smo izdelali še več strojev in strojnih naprav. Predelali in izboljšali smo tudi več strojev, ki smo jih v boju za čimboljšo kvaliteto nujno potrebovali, a jih nismo mogli uvoziti. Pri izdelavi novih strojev sta s svojimi strokovnimi nasveti veliko pomagala takratni direktor Stanislav Dolenc ter obratovodja apreture Janez Novak. Razen strokovnih nasvetov smo pri njih vedno dobili tudi moralno oporo, zlasti takrat, ko kakšno delo ni šlo dobro od rok. Na izdelavi novih strojev pa sta največ delala vodja delavnice in strojni ključavničar, sedaj že pokojni Ivan Barantin.

V bitki za čimvečjo proizvodnjo in čimboljšo kvaliteto so sodelovali prav vsi delavci in delavke. Predilke, tkalke in ostali so stalno tekmovali, kdo bo izdelal več in bolje. Čeprav je bil tudi takrat določen polurni odmor, ga praktično niso izkoriščali. Takoj, ko je delavec pomalical, je odšel iz menze in se vrnil na delo. Marsikdo pa je malical kar pri stroju, ki je medtem obratoval.

Delovna disciplina je bila takrat vse drugačna kot danes. Zamud praktično ni bilo. Delavci so svoja delovna mesta zapuščali šele na znak sirene ob koncu izmene. Pred dejanskim koncem izmene ni bilo pred vratamo nobenega delavca in ne

tako kot danes, ko so pred vratarno trume delavcev, ki komaj čakajo, da vratar odpre izhodna vrata. Še več! Marsikateri delavec, zlasti v tkalnici, ki je takrat delala v dveh izmenah, je prišel na delo tudi več ur pred pričetkom izmene. Delavke, ki so delale v popoldanski izmeni, pa so često delale tudi več ur po končani izmeni. Če je prišlo do zastoja v proizvodnji, ni bil noben problem, če je odgovorni delavec poslal delavca ali delavko domov z naročilom, da se vrne na delo ob določenem uri ali da zamenja izmeno z drugim.

**Marija Hostnik:**  
65 ur za tovariša Tita...

Kdor se je pri delu posebno izkazal, je dobil častni naziv „udarnik“. Kolikor se spominim, so ta častni naziv prejele: Marija Kobe, Marija Biček, Anica Rajk in Marija Hostnik. Bilo pa jih je še veliko več, a se žal njihovih priimkov ne spominim. Spominim pa se, da je Marija Hostnik ob Titovi 65-letnici delala nepretrgano 65 ur. Hrano so ji sodelavke nosile k stroju.

Za nagrado so se udarniki in udarnice odpeljali s kamionom na zagrebški velesojem. Avtobusov takrat ni bilo in kadar smo se peljali na izlet, smo se peljali s kamionom. Izlet udarnikov na velesojem je bilo priznanje, na katero so bili zelo ponosni.

Leta 1956 je bila v januarju velika redukcija porabe elek-

trične energije. Tkalnica je ves mesec lahko delala le ponoči, čeprav normalno ni bilo nočne izmene. Tudi v ostalih obratih je bila proizvodnja okrnjena. Zaradi tega je bil velik izpad v proizvodnji. Da bi do konca leta izdelali po načrtu predvidene količine tkanin je bilo sprva uvedeno delo eno nedeljo mesečno. Proti koncu leta, ko je bilo jasno, da na ta način proizvodnega načrta ne bo mogoče doseči so samoupravni organi sklenili, da zadnje tri mesece delamo vsako nedeljo. S skrajnimi naporji je bil proizvodni načrt dosežen in za malenkost presežen.

Poleg rednega dela v proizvodnji smo takrat veliko delali v prostovoljnih delovnih akcijah. To delo smo takrat imenovali udarniško delo. Z udarniškim delom smo predvsem reševali probleme našega družbenega standarda. Prostovoljno smo delali pri gradnji stanovanj naših delavcev, na ekonomiji itd. Poleg tega so bili naši delavci vedno pripravljeni pri- skočiti na pomoč pri raznih gradnjah za potrebe tovarne kot n. pr. pri gradnji prizidka za apreturo, prizidka za skladišče volne in preureditvi drugih prostorov. Z udarniškim delom smo često reševali proizvodne probleme, ki so nastajali zaradi pomanjkanja elektrike, materiala in drugih vzrokov. Poleg udarniškega dela v naši delovni organizaciji so delavci Novoteksa množično sodelovali v udarniških akcijah pri urejanju mesta in raznih delih na podeželju.

Posebno poglavje je bila naša družbena prehrana. V podjetju smo imeli menzo, ki je skrbela za prehrano delavcev ob delovnem odmoru in kosilo zaposlenih. Z nabavo hrane so bile takrat velike težave. Posebno težka je bila nabava mesa, mleka in zelenjave. Zato smo na Dobravi osnovali lesto ekonomijo. Na njej smo pridelovali krmo za živino, ki smo jo redili, zelenjavo in druge poljščine. V skrbi za otroke zlasti delavcev, ki so stanovali v neposredni bližini tovarne in niso mogli dobiti mleko, je nekoč delavski svet sklenil, da prodamo konja in kupimo kravo. Mleka v tetrapaku nismo poznali. Odvisni smo bili od mleka, ki smo ga dobili na kmetih in mleka v prahu. Pozneje smo ekonomijo na Dobravi opustili in jo osnovali ob tovarniškem poslopju tam, kjer danes stoji poslopje priprave in oplemenitilnice. Na precej veliki njivi so pridelovali zelenjavo in drugo povrtnino, pa tudi hrano za prašiče. Za ekonomijo je skrbel takratni vodja menze Franc Podržaj in kuharice.



Vhod v tovarno v Novem mestu. Še vedno pogrešamo napis firme NOVOTEKS Novo mesto.

SE NADALJUJE



Piše **PETER KUMER**

Dež je shladil ozračje in asfalt, tako da smo kar lažje hodili. Hodimo, kar nenadoma pa pravi Danilo: „Glina! Ali jo vidiš?“ Gledam in res vidim obrise mesta v daljavi; mislim sem si, da je to blizu in da bomo kmalu tam in se pri tem krepko uštejem. Hodimo že eno uro in več, pa se mi je zdelo, da se še nismo nič približali mestu. Cesta je ravna in je noče biti konec; moje noge čutijo prehojene kilometre. Sam pri sebi sem razmišljal, kaj bo šele ob koncu poti. Počasi, zelo počasi se je začela Glina približevati. Korak, pa korak in bližamo se današnjemu cilju. Šli smo čez most preko reke Gline. Tu smo

v Glini, vendar ne vemo kje je hotel, v katerem nas pričakujejo Daniloovi soborci in prijatelji.

Tovariš Danilo vpraša mimogredočega, kje je hotel. Ta človek pa lepo previdno vpraša: „Kako pa vi govorite?“ Danilo odgovarja: „Šaj ste slišali, da hrvaško.“ Oni pa z odgovorom očitno ni bil zadovoljen in vrta naprej. „Že, že to sem slišal, da hrvaško, toda zanima me kako govorite po svoje?“ Odgovor: „Slovenci smo in govorimo Slovensko!“ On pa na to: „Če ste Slovenci, ste naši ljudje in je hotel naprej naravnost na križišču, pa levo in nimate kaj zgrešiti!“ Zahvalili smo se mu in krenili naprej. Razmišljali smo, da družbena samozaščita le ni samo prazna beseda, da je prisotna v našem vsakdanu.

Zdelo se nam je, da bi bil hotel na drugem koncu, če bi govorili drugače. Strinjali pa smo se tudi v tem, da če nimaš zlih namenov, lahko prideš povsod, v n asprotnem primeru pa te lahko hitro spregledajo.

Res, hotel ni bil daleč; ko smo ga zagledali, smo si kar oddahnili, da smo za ta dan na cilju. V hotelu so nas res pričakovali tovariši iz Gline, Daniloovi prijatelji: soborci iz NOV in sodelavci v povojnih aktivnostih

na zletih Bratstva in enotnosti. Snidenje je bilo zelo prisrčno in tudi naju z Mirom so sprejeli tako kot da smo stari prijatelji.

Glina mesto v dolini ob ustju reke Maje ob reki Glina, blizu proge Sisak – Karlovac, na križišču poti, ki vodijo proti Sisku, Karlovcu, Kostanjevi in Bosanskem Novom.

Ime tega mesta se prvič omenja v dokumentih iz leta 1205. Takrat se je mesto nahajalo okoli 6 km proti toku Maje kot danes. Do turških napadov okoli leta 1563 so se stalno vrstili nemiri okoli lastništva kraja, ker so si jo prisvajale opatija in Bela III., ki je v skupščini v Segedinu hotel te spore omiliti pa ni uspel.

Po napadu Turkov so ljudje pobegnili v gozdove in Turki so osvojili vse okoliške kraje. Turki se sicer niso dolgo zadržali, poraženi so bili pri Sisku in so jih potisnili precej proti Uni. Po odhodu Turkov se Gline ne omenja vse do 1737

## Glina – Ljeskovac

leta ko je bil tu Hrvaški Sabor – na „bojnem polju“. Takrat pa je že stalo naselje na sedanjem kraju, staro pa so verjetno požgali Turki. Glina je bila vključena v Vojno Krajino. Ko pa jo je obiskal tudi Josip II. okoli 1775 leta, je Glina postala vojaško in kulturno središče Banske Krajine, današnje Banije.

Omejeno z obroki Zrinjske gore, rekami Uno, Sano in Kolpo Banija predstavlja večji



del okrožja Sisak. Banijci so bili vojaki po poklicu, uporniki, ki so branili svoje pravice Krajšnikov, kmetje katerih upori so zabeleženi v zgodovini, bili so tudi vojaki tujcev in ljubitelji svobodnega načina življenja.

V prvi svetovni vojni je bilo konec Krajine, toda Banijci so bili zopet vojaki tujih čet in napajali so s svojo krvjo tuja bojišča.

Po tem so med obema vojnami demonstrirali, štrajkali, ustvarili več organizacij KPJ. Ko pa je padla stara Jugoslavija je bila vsa Banija pod rdečo zastavo revolucije.

Glina je med vojno ogromno trpela, v eni noči, ki jo imenujejo „Glinska Šentjernejska noč“, so ustaški zločinci v pravoslavni cerkvi poklali 1200 ljudi predvsem srbske narodnosti. Tega se vedno z grozo spominjajo. Ti ljudje so bili iz okolice Gline in Vrgin mosta. Prav te žrtve in taki zločini pa so prilili še več olja na ogenj

revolucije in dali še več poleta za skupno borbo proti sovražniku.

Zato ni čudno, da je Glinska občina dala 7000 aktivnih borcev, od katerih jih je 2000 dalo svoja življenja na bojiščih širom naše domovine, poleg teh pa je še 2700 ljudi padlo kot žrtve fašističnega nasilja. Od narodnih herojev iz Banije jih je 10 iz Glinske občine.

Glina je bila osvobodjena že 11. januarja 1944 leta ko so borci IV. brigade vkorakali v Glino.

Mestece sedaj šteje 4500 prebivalcev in je trgovsko in kulturno središče Banije.

Tako sem vam na kratko predstavil mestece Glina, o katerem bi se lahko veliko napisalo vendar je za tokrat dovolj.

Kakor sem že omenil, so nas tukaj sprejeli prijatelji odprtega srca in to sekretar OKZK, član sabora SR Hrvatske Gojko Šteković s soprogo, član občinske skupščine Sisak Davidović Milan, Dane Metikoš in drugi, vsi so bili prijatelji – soborci in sodelavci tov. Danila na vseh družbenopolitičnih manifestacijah in pri zletih Bratstva in enotnosti.

Pripravili so nam večerjo, ob kateri je stekel pogovor: o preteklosti in o prihodnosti. Pogovor je bil sproščen in prisrčen, tako da smo skoraj pozabili da smo utrjeni in da nas drugi dan čaka še dolga pot, da se je treba odpraviti spat.

Prenočišče so nam pripravili pri sestri tov. Metikoša, kjer nas je čakala kopalnica in čista postelja. Ko smo se uredili, smo legli in takoj zasпали. Jutro je prišlo kar prehitro, morali smo se pripraviti na pot. Po zajtrku smo se poslovili, na pot so nam dali še steklenico žganja za vsak primer. Oprtali smo nahrbtnike in krenili, pomahali smo v slovo dobrim ljudem in že smo bili za ovinkom.

Po nas je vodila po asfaltu proti toku reke Maje. Prišli smo tudi do vasi Maje.

**SE NADALJUJE**



# Uvodne misli k razpravi za akcijo 1000 delavcev – sodelavcev

Na sestanku predsednikov sindikata TO Novoteks

Izdajateljski svet se je v času delovanja močno trudil, da bi časopis Novoteksa izhajal redno in da bi vsebinsko pripravil vsako številko tako, da bi vsak TOZD s svojimi prispevki obveščal kakor svoje ljudi tako tudi druge, ki manj poznajo probleme, uspehe in težave drugega TOZD.

**Ves svet je zvedel za našo resnico**

„... Na podlagi uspehov in rezultatov našega osvobodilnega boja, še prav posebej v 1943. letu, ki je pomenilo prelomnico zaradi odločilnih zmag jugoslovanske revolucije, smo lahko upravičeno pričakovali, da nas bodo razumeli in podprli vsi, ki so bili združeni v protihitlerjevski koaliciji in tudi vse demokratične in napredne sile. Naloga drugega zasedanja AVNOJ je med drugim bila poskrbeti, da prodre v svet resnica o velikanskih žrtvah naših narodov v bojih za svobodo, o njihovi dejavni solidarnosti skupaj z vsemi zaslužjenimi in tlačeni, in o našem velikem deležu v skupnih prizadevanjih zaveznikov v boju proti silam fašistične osi. Ravno po drugem zasedanju AVNOJ je začela ta resnica lažje prodirati v svet in je boj jugoslovanskih narodov užival vse večjo podporo v svetu...”

TITO (1978)

Ni dovolj, če so člani izdajateljskega sveta živo zainteresirani za glasilo, ki ga urejajo ker poleg glasila bi morali skrbeti za vso problematiko obveščanja. To pa je verjetno težko, da ne rečemo neizvedljiva naloga – vsaj tako dolgo, dokler ne bomo imeli eno ali več oseb, ki se bodo poklicno in strokovno ukvarjali s celovito vrsto različnih oblik medsebojnega obveščanja.

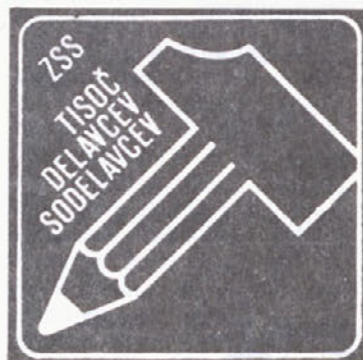
Sedaj teče akcija TISOČ DELAVCEV–SODELAVCEV – za uspeh te akcije je poleg izdajateljskega sveta odgovoren poseben odbor, v katerem so vsi predsedniki OO Zveze sindikatov. Zakaj prav predsedniki? Zato ker je informiranje zelo pomembno v naši delegatski – samoupravni praksi. Zato ker je nosilec te akcije sindikat in ne nazadnje zato, ker vzlic vspodbujanju in opozarjanju na pomembnost te dejavnosti nekateri TOZD so se popolnoma oglušili in kršijo pravice delavcev, ki so jim z Ustavo zagotovljene.

Osnovni namen te akcije v Novoteksu je, da bi delavci v Novem mestu vedeli, kako delajo in živijo njihovi sodelavci v Metliki, Trebinju in na Vinici. Ti TOZD nimajo svojega glasila, zato je prav v glasilu Novoteksa potrebno določiti stran za informacije ali več po potrebi, kjer bi prečitali informacije o teh TOZD.

Prav zato je potrebno dobro zastaviti program – poiskati

dopisnike, ki naj bi poročali o delu in življenju tistih delov naše delovne organizacije, ki sedaj stojijo ob strani in jih nismo ne tako ne drugače mogli vspodbuditi k pisanju.

Ne smemo in ne moremo si dovoliti, da bi obveščanje bila domena le peščice ljudi ali celo le izdajateljskega sveta, prav tako ne smemo več dovoliti, da bi zanemarili obveščanje kateregakoli oddelka ali celo celega TOZD, kot je to sedaj slučaj. Prav tako tudi ni dovolj če imamo v izdajateljskem svetu po enega predstavnika, ki je bil demokratično izbran, vendar pa potem prepuščen samemu sebi. Kaj poreko komunisti, sindikat, mladina, samoupravni in individualni poslovodni organi, ali jim je res vse eno? Ali so kdaj na svojih sestankih razpravljali o medsebojnem obveščanju, ver-



jetno ne in tako se zgodi, da tisti, ki so politično odgovorni za področje obveščanja in bi morali nas priganjati k delu, dožive grajo – priganjamo jih pa mi, ki smo le izvrševalci nalog.

Če želimo v jubilejnim letu, ko proslavljamo 30-letnico samoupravljanja, kolikor toliko storiti za osnovni pomen in cilj obveščanja: zavestno odloča lahko le tisti, ki je o tem, o čemer naj bi odločal, tudi pravočasno razumljivo in celovito obveščen. Zato od besed preidimo čimprej tudi k dejanjem.

## Analiza vsebine glasila Novoteks

Do meseca junija je izšlo 6 rednih in 2 izredne številke glasila Novoteks.

Redne številke povprečno  
Izredne številke

13,33 strani  
8 strani

Vsebina osmih števk v % po področjih:

|                                           |      |
|-------------------------------------------|------|
| – gospodarjenje v OZD                     | 12 % |
| – samoupravljanje in delegatski sistem    | 7 %  |
| – delo DPO                                | 7 %  |
| – tehnologija, stroka, moda               | 14 % |
| – revolucija in zgodovinski zapisi        | 15 % |
| – DS in SLO                               | 2 %  |
| – društvene aktivnosti                    | 7 %  |
| – šport, rekreacija, kultura, izletništvo | 11 % |
| – obveščanje, informiranje                | 7 %  |
| – ostalo                                  | 18 % |

Prispevki po TOZD

|                         |     |
|-------------------------|-----|
| TOZD PREDILNICA Metlika | 2   |
| TOZD TKANINA            | 27  |
| TOZD KONFEKCIJA – I.    | 7   |
| TOZD KONFEKCIJA – II.   | 6   |
| TOZD KONFEKCIJA – III.  | 1   |
| TOZD TRGOVINA           | 3   |
| DSSS                    | 101 |

Čeravno smo poseben odbor izbrali za akcijo 1000 delavcev – sodelavcev dokaj pozno, se je izdajateljski svet od samega začetka akcije močno angažiral za uspeh te akcije. Tako se je že v sedmi številki pojavilo 5 prispevkov v osmi pa 9 prispevkov oziroma novih dopisnikov.

Prepričani smo, da bo sedaj, ko smo formirali poseben odbor prispevkov več in da bo glasilo resnično časopis delavcev Novoteksa in ne le peščice ljudi okoli izdajateljskega sveta.

Vsaakega prispevka bomo močno veseli. Po potrebi bomo prispevke obdelali slavistično, stilistično in oblikovno tako, da bodo zanimivi za bralce.



Gotovo blago v prodajalni Novoteksa v Bršljinu.

# Ob 25. obletnici potovanja v službi miru in sožitja med narodi sveta

Od Bombaya do Calcutte

Po šestnajstih dneh neprekinjene vožnje na Galebu sem stopil na kopno v Indijskem pristanišču Bombay. Sprehajal sem se po mestu, ogledoval sem se okoli sebe — vse mi je bilo novo in zanimivo. Posebno pozornost so pritegnile visoke pagode, ki s svojo značilno arhitekturo in sijajem nudijo turistom, še posebno tujcem izredno lep motiv, vreden posnetka.

Ljudje so nas nad vse lepo sprejeli, posamezniki so se nam pridružili, nas spremljali na našem sprehodu, vsakdo si je želel spregovoriti z nami kakšno besedo. Vsi so vedeli, da smo mi tisti momarji, ki smo pripeljali tovariša Tita na obisk njihovi deželi. Tako se je skoro povsod, kjer smo se nahajali čulo pogovore domačinov o Titu in Jugoslaviji.

Po štirih dneh počitka smo se odvezali od priveza in toplo pozdravljani od številnih domačinov odpluli iz Bombaya. Vtisi, ki smo jih odnesli iz tega prelepega mesta in ljudeh, so nepozabni.

Po mirnem in tihem morju reže Galeb brazdo proti Calcutti. Potovanje je bilo lepo — pogovarjali smo se o doživetjih in vtisih, ki so nas močno prevzeli. Pluli smo okoli otoka Ceylon in po petih dneh vožnje smo pripluli v luko Visakhapatnam. Pristanišče v tem malem mestu leži v prijazni morski ožini. Pozornost so nam pritegnile ljudske navade in oblačila, te smo do danes imeli priliko videti le na filmu. Na glavah ljudi smo videli različna pokrivala, tetovirane roke, prsa, vrat, noge pa ljudski plesi ob posebnih nenavadnih glasbilih na cestah in podobno. Trudili smo se, da bi videli čim več, da bi lahko po povratku v domovino pripovedovali o daljnji Indiji, ljudeh in navadah v tej deželi.

Po krajšem počitku smo nadaljevali potovanje proti obmorskemu mestu Puri, kamor smo pripluli po mirnem morju preko noči. Zopet smo doživeli prizrčen sprejem, ponovno srečanje s prijatelji nove Jugoslavije. Pa čeravno nismo razumeli njihovega jezika, smo se razumeli, v očeh smo jim prebrali dobrodošlico. Ves dan smo si ogledovali mesto in že smo dvignili sidro in nadaljevali vožnjo, vendar sedaj po reki

Ganges, ki nas bo pripeljala do Calcutte. Od ustja reke Ganges do Calcutte je približno 100 km. Posebnost te reke je, da ima dva toka in sicer v času plime teče reka od morja proti kopnu in samo v tem času lahko ladje plujejo proti Calcutti — v času oseke pa se tok spremeni in reka teče proti morju. Na obeh straneh reke Ganges raste redko posejano tropsko drevje, med njimi se vidijo kolibe, grajene iz bambusovega trsa in domorodce v svojih značilnih ohlapnih oblačilih. Ljudje na obrežju so nas pozdravljali — vsi smo bili na palubi in kar naenkrat smo vpluli v Calcutto, kjer nas je v pristanišču čakala velika množica ljudi. Bil je to nepozaben sprejem. Vse mesto je bilo okrašeno z jugoslovanskimi in indijskimi zastavami, slavoloki in transparenti. Čeprav so vedeli domačini, da na galebu ni Tita so priredili nam, ki smo pripeljali tovariša Tita na obisk

njihovi deželi, nepozaben sprejem.

Tovariš Tito je od Bombaya v Calcutto potoval po kopnem in si spotoma v spremstvu najvišjih predstavnikov Indije ogledoval deželo.

Noč in dan je bila luka polna ljudi, ki so si ogledovali ladjo in Titove momarje. Pozornost so nam izkazovali na vsakem koraku — pa tudi galebu, ki je bil v vsem svojem sjaju so določili najlepše mesto na pomolu.

Čeprav je bila ladja kot nevesta vsa v sijaju, smo se še vedno trudili momarji, da bi bila še lepša kot je. Pričakovali smo jutrišnji dan, ki bo za naš Titove momarje nepozaben.

Daleč od svoje domovine bomo praznovali Novo leto 1955 s tovarišem Titom in njegovimi gosti.

SE NADALJUJE



Od 1. aprila do 30. junija so darovali kri naslednji krvodajalci.

TO TKANINA: Cimermančič Jože (12—krat), Novak Ludva (10), Klemenčič Marjeta (13), Umek Janez (6), Zupančič Magda (19), Štandekar Anica (17), Kajtazovič Draga (38), Florjančič Jožica (17), Lindič Angela (6), Bajec Mirko (10), Fideršek Nevenka (2), Jenko Ljubomir (9), Gole Antop (12), Dravinec Slavko (20), Staniša Jože (9), Kavšek Jože (21), Miklič Stane (14), Primc Anton (8), Palčar Fani, Rajak Mile (21), Kovšca Franc (10), Marn Jože (19), Može Martin (20), Pate Jožefa (24), Koračin Martina (16), Kaferle Anton (14), Kaferle Marija (8), Turk Tilk a (9), Sluga Franc (14), Avbar Brane (32), Radovanovič Milan (13), Zadkovič Milivoj (18), Avsec Viktor (28),

## Hvala za vašo kri!

Kužnik Anica (5), Perič Dušan (2), Prešeren Marija (8), Barbič Karolina (18), Blažič Alojz (26), Jakše Jožefa (15), Sitar Vesna (8), Erlih Jože (13), Radoš Ivan (42), Žučak Drago (6), Jakše Ivan (19), Jerič Ivanka (18), Damjanovič Justa (18), Šinkovec Marija (11), Kristan Alojz (28), Zupan Rudi (36), Črnič Ivanka (3), Župevec Anica (39), Fideršek Majda (8), Pavlin Franc (14), Kocjančič Ivan (30), Pirh (4), Urbič Alojz (13), Klemenčič Magda (3), Mirtič Anica (5), Grum Marija (9), Miklavčič Darinka (1), Fink Cveta (9), Vidmar Martina (8), Planin Milena (6), Franko Franc (22), Šuštar Gabrijela (12), Miškovič Franjo (4), Zagar Metod (6), Božič Milka (21), Malešič Branko (13), Zamida Angelca (3), Avguštin Ljuba (25), Vaupotič Drago (11), Zupančič Franc (7), Bukovec Metoda (5), Iljaž Franc (26), Samec Alojz (8), Vasič Dušan (23), Klemenčič Marija (15), Kozjan Martin (29), Drkusič Ljubica (1), Sepaher Alojz (25), Mitag Brane (22), Bogolin Slavko (28), Hočevar Antonija (12), Sekula Martin (9), Petan Rajko, Pangre Franc, Pureber Bojan, Miklič Jože, Sluga Franc, Redek Rudi, Ferbežar Jože, Kralj Ana, Plantan Martin, Nedeljko Draga, Žitnik Milena, Kranjčič Štefka, Novak Drago, Korčec Marija, Čeh Bojan, Metelko Alojz, Barbo Ivan, Kavšek Alojz, Špringer Ana, Željko Anica, Stipič Gusta.

TO KONFEKCIJA I: Fink Greta (11), Radež Beti (18), Opalk Martina, Vrščaj Jože (33), Smrekar Jože (34), Rozman Jože (17), Glinšek Jožica (6), Vidrih Majda (11), Božič Duška (1), Močnik Milan (19), Petrinčič Maksa (5), Grabljevič Boža (4), Rapuš Dragica (2), Golobič Marija (7), Ljubi Jožefa (10), Mišmaš Jože, Klemenčič Anton, Novak Jože, Žmave Simona, Radež Martin, Drenik Pavla, Murgelj Franc (21).



## BIZANC

Leta 300 našega štetja je proglasil Konstantin Veliki mesto Bizanc, današnji Istanbul, za glavno mesto Vzhodnega rimskega cesarstva. Cesarstvo je obsegalo Balkanski polotok, Malo Azijo in Sirijo. Konstantin je podpiral krščansko vero, ki je v drugi polovici 4. stoletja postala državna. Krščanstvo je uvedlo tudi svoj način oblačenja.



Bizantinska noša je sicer obdržala rimsko tradicijo, bila pa je vedno pod vplivom Vzhoda. Namesto „toge“ in „himationa“ so nosili na ramenih zapet plašč TRABRA in obleko, ki so jo imenovali DALMATIKA. To je bila do pet dolga obleka z malim ovratnim izrezom, širokimi rokavi in okrašena s progami. Dalmatiko so nosili predvsem v rimski provinci Dalmatia, ki je takrat obsegala današnjo Dalmacijo, Hrvaško in dele Bosne ter Hercegovine, nosili pa so jo tudi v Rimu.

Premožnejše žene so nosile čez „dalmatiko“ še pas z vtkanimi zlatimi nitmi. Glave so si pokrivala s pajčolanom, posebno, ko so šle v cerkev.

Tak običaj je še danes v Dalmaciji.

Posebno bogato in razkošno so se oblačili na bizantinskem



Vpliv bizantinske nošnje na sodobno oblačenje.

dvoru. Oblačila so bila iz težkega brokata in atlasa iz čiste svile. Svilo so uvažali iz Kitajske. V tkaninah so bili vtkani cvetlični vzorci, podobe raznih živali, razni ornamenti.

V svilene tkanine so morali za dvorjanske dame in velikaše vtkati tudi zlate in srebrne niti. Okrasili so jih še z biseri, žlahtnimi kamni. Bogastvo oblačil cesarja Justinijana in cesarice Teodore ter njihovega spremstva ter visokega klem vidimo na mozaikih, ki so ohranjeni v Istanbulu in Ravenni v Italiji.



# Zenica i njen razvitak

Ena izmed naših trgovin, ki je po svojem asortimanu in prodajnem prostoru med večjimi, je naša prodajalna v Zenici v SR BIH. Poslovodkinja tov. Metka Petković je v naslednjem članku predstavila Zenico kot eno največje industrijsko mesto te naše bratske republike.

U XV vijek Zenički kraj ulazi pod svojim današnjim imenom. U poznatim izvorima Zenica se spominja kao trgovište (1485 i 1488 g.) in to sve do početka XVI vijeka. Zenica u XVIII i XIX vijeku čini najznačajnije mjesto brodske nahije pa se i u turskim službenim aktima uobičajio naziv Zenička nahija (Zenički srez).

Eksplatacija željezne rude počela je još pre 2.500 godina, u vreme Ilira. I Rimljani su stoljećima iskorišćavali rudna bogastva Bosne. U burna vremena seobe naroda nastaje stagnacija u proizvodnji željeza. Ponovo počinje da napreduje tek početkom trinaestog stoljeća kada Kulin Ban poziva u zemlju strane rudare i topioničare Sase. Pored njih su sudjelovali kao nosioci kapitala Dubrovčani.

Posle dolaska Turaka u ove krajeve proizvodnja željeza se i dalje razvija. Turcima je bilo potrebno mnogo oružja. Tada

je željezo bilo važan ekonomski faktor u Bosni, koja je imala monopol za snabdivanje velikog dijela turske imperije željeznom robom. Istovremeno željezo se izvozilo i na strana tržišta.

Austo-Ugarskom okupacijom BIH nastaju velike promjene i u proizvodnji željeza. Da bi

iskoristila bogata nalazišta željezne rude u Bosni austrijska okupaciona uprava 1890. godine počinje izgradnju željezare Vareš. 1895. izgrađena je željeznička pruga Podlugovi-Vareš, vezana za prugu BROD - SARAJEVO. Na postanak Željezare Zenica uticali su povoljni uslovi za snabdivanje sirovim gvoždem proizvedenim u Željezari Vareš i mrkim ugljenom iz Zeničkog Rudnika. Među faktore koji su usloveli njeno osnivanje spada i po-

voljan geografski položaj Zenice, koja je, uz to, ležala na uskotračnoj željezničkoj pruzi BROD - SARAJEVO, čime su stvorene mogućnosti za transportovanje proizvoda Savom in Dunavom.

Željezaru je osnovala grupa industrijalaca 1892. Leon Bandy iz Praga, braća SCHMIDT iz Vilhelmsburga i Hans Pengg von Anheim iz Alfenza (U Štajerskoj). To je bila zadruga, koja se zvala: „Eisen und Stahlgewerkschaft Zenica“. Radnici su bili dovedeni iz Čehoslovačke, Štajerske, Slovenije - gdje je već ranije postojao dobar Metalurški kadar. Tehničko i administrativno osoblje bilo je isključivo iz Austrije.

Godine 1908. Željezara se priključuje Austro-Ugarskom kartelu čelika. Sada je bio osiguran odgovarajući udio u prodaji čelika u Austriji i Mađarskoj. Ogromne zarade, koje su se iz godine u godinu povećavale, kao i sistemske pripreme Austro-Ugarske za rat protiv Srbije, omogućile su vlasnicima da pristupe proširivanju Željezare. Krajem 1921. godine većina akcija prešla je u posjed Jadranske banke. Godine 1923. preuzima sve akcije „Greinitz“ d. d Sarajevo. U toku prvog svjetskog rata i



Panorama Zenice, 1935, kada je grad imao 9500 stanovnika



Panorama ZENICE danas; broj stanovnika 80.000

prvih godina poslije rata proizvodnja Željezare je u stalnom opadanju.

Nadmoćna inostrana konkurencija prisiljava 1927. godine tadašnje Jugoslovenske željezare (Zenica, Jesenice, Štore) da formiraju Jugoslovenski kartel gvožđa, koji je ušao u srednjeevropski kartel gvožđa (Austrija, Čehoslovačka, Mađarska). Cilj kartela bio je isključenje konkurentne borbe na jugoslovenskom tržištu čelika.

Prvo značajno proširenje u Željezari izvršena je 1937. godine izgradnjom valjaonice od 800 mm. prečnika valjaka — grube pruge. Izradu toga objekta vršila je firma Krupp — Grusonwerk A. G. Magdeburg — Buckan. Ova valjaonica uz izvjesne rekonstrukcije i danas proizvodi teške valjane profile i željezničke šine. Istovremeno je izgrađena i puštena u pogon Termoelektrana Zenica.

1938. godine osnovan je „Jugoslovenski Čelik“ a. d. u čiji sastav su ušli: Željezara Zenica, Rudnik i Željezara Vareš, Ljubija, rudnici uglja Zenica in Breza.

Za vrijeme drugog svjetskog rata rad se nastavlja pod firmom „Hrutar“ (Hrvatski rudnici i talionice). Partizanske jedinice i pojedinci stalno su onesposobljavali postrojenja u Željezari. 10. oktobar 1943. godine jedinice NOV su uništile više postrojenja i tako onemogućile okupatoru rad i proizvodnju.

Pri povlačenju iz Zenice 1945. okupator je izvršio velika razaranja u Željezari. Zahvaljujući radnicima sačuvani su mnogi rezervni dijelovi i izvjesna postrojenja. Već nekoliko dana poslije oslobođenja potekao je prvi čelik iz SM peći u Socijalističkoj Jugoslaviji.

Poslije obnove ratom oštećenih postrojenja koja je izvršena

do 1947 godine, nastala je prva faza izgradnje zeničke željezare. Izgrađeni su sljedeći objekti: koksara, visoke peći, SM i elektro čeličana, valjaonica, kovačnica, prateći i pomoćni objekti. Sva ta postrojenja smještena su na površini 250 ha.

Odmah poslije dovršenja pruge Šamac — Sarajevo jugoslovenska omladina je pristupila izgradnji Željezare Zenica. Građevinski radovi na visokim pećima počeli su u jesen 1949. godine. 29. XI. 1955 završena je i druga visoka peć a 12. X. 1958 drug TITO svečano je pustio u pogon i treću visoku peć.

Izgradnja Željezare Zenica predstavlja, nesumnjivo jedan od velikih investicionih poduhvata. Zahvaljujući međudržavnom sporazumu o dugoročnoj robnoj razmjeni i tehničkoj saradnji, zaključenom 1961. godine između SSSR i Jugoslavije, izrada ovake koncepcije povjerena je iskusnim projektnim organizacijama SSSR pod rukovodstvom Instituta „GIPROMET“ u Lenjingradu. Utvrđeno je, da optimalni

kapacitet Željezare Zenica treba da iznosi 2.650.000 tona sirovog čelika godišnje. Ovim projektom predviđena su potpuno nova postrojenja u proizvodnji koksa, sirovog gvožđa, sirovog čelika i valjanih proizvoda, koja ranije nisu primjenjivana u našoj crnoj metalurgiji. Predviđena je izgradnja još dviju visokih peći. Završetkom konačne etape izgradnje Željezare Zenica svrstava se u red savremenih metalurških kapaciteta u svijetu i sa uspjehom će se uklapati u međunarodno tržište čelikom.

U okviru razvoja Željezare Zenica ostvareni su uslovi za izučavanje pojedinih tehnoloških programa. To je vodilo ka razvijanju posebne naučnoistraživačke djelatnosti, a to je dovelo do formiranja Metalurškog instituta „HASAN BRKIĆ“ u Zenici, kao profesionalne istraživačke organizacije.

Rastući od male čeličane do velikog integralnog metalurškog preduzeća sa zaokruženim tehnološkim ciklusom, Zenička Željezara je u svom razvoju rješavala veliki broj tehnoloških

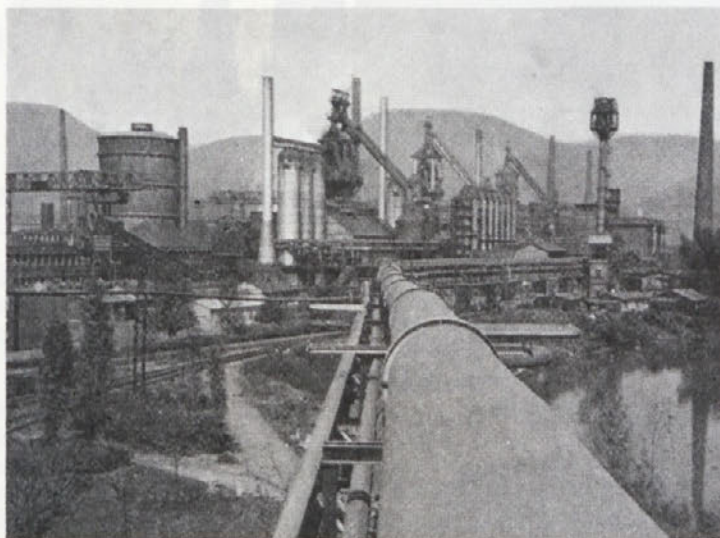
problema. Neki od njih predstavljaju i originalne doprinose opštem fondu iskustava metalurške tehnologije. Uporedno sa poslijeratnom izgradnjom Željezare razvijala se i spoljnotrgovinska razmjena ovog preduzeća. Izvoze se željezničke šine, okrugli šipkasti čelik, valjana žica i ekseri. Ovi proizvodi plasiraju se na tržišta SSSR, SAD, Italije, Ujedinjene Arapske Republike, Brazila, Indije, Rumunije, Bugarske itd. Željezara — to je Zenica — Zenica to je Željezara. Zenica je JUGOSLAVIJA u malom. Sve narodnosti su zastupane u strukturi stanovništva.

U privredi Zeničke opštine posluje 124 osnovne organizacije udruženog rada i tu je zaposleno 50.700 radnika.

Zenica je u pogledu trgovine otvorila svoje tržište čitavoj Jugoslaviji. Od Triglava do Đevdelijske industrija kao i trgovinske organizacije imaju svoje prodavnice i predstavništva u Zenici.

I naša prodavnica je zahvaljujući otvorenosti grada u Zenici počela sa radom pre osam godina. Iako smo daleko od centra grada, trudimo se, da postignemo zadati nam plan. Nove mjere stabilizacije shvatili smo ozbiljno i još sa većim elanom ćemo se truditi da budu naši rezultati što bolji.

METKA PETKOVIĆ



Zenička željezara — o svemu se govori, sve se mjeri u milionima

V EVROPI JE BILA V PREJŠNJEM STOLETJU najhujša zima leta 1879/80, ko je bila temperatura nekaj mesecev med — 32 do — 35°C. Pomrznilo je na milijone drevnih tujih (eksotičnih) vrst in mnogo sadnega drevja. Tudi v zimi leta 1928/29 je pokalo drevje od mraza, vendar le ne tako kot pred sto leti.

# Rezultati prvega dela Delavskih športnih iger občine Novo mesto

Končan je spomladanski del DŠI Občine Novo mesto. Prisotnost na tekmovanjih je bila zadovoljiva. DO Novoteks je sodelovala v vseh razpisanih panogah. Moški so tekmovali v streljanju, kegljanju, odbojki in malem nogometu. Ženske pa so tekkovale v streljanju, kegljanju in odbojki..

Rezultati moški: V streljanju je zmagala ekipa SGP Pionir z 870 krogi, ekipa Novoteksa je zasedla 10. mesto z 612 krogi. Posamezno je bil vrstni red naših strelcev sledeči; 45. mesto Možina Tomaž, 48. mesto Pavlin Franc, 52. Panijan Ivo, 54. Mohorič Jože, 77. Ilvar Boris, 79. Avbar Brane, 81. Belavič Matija, 85. Radovanovič Milan. Nastopilo je 87

strelcev. Vzrok za slabe uvrstitve so bile naše puške katere so že dotrajane.

V šahu je ekipa DO Novoteks zasedla 3. mesto, zmagala pa je ekipa ISKRE Novo mesto.

V kegljanju je zmagala ekipa tovarne zdravil KRKA s 535 podrtimi keglji, ekipa DO Novoteks zasedla 3. mesto s 508 podrtimi keglji. Končan je tudi prvi del tekmovanja v

odbojki. Ekipa Novoteksa je zasedla drugo mesto z eno izgubljenom tekmo z vodilno ekipo SGP Pionir. V malem nogometu je naša ekipa zasedla 4. mesto, vodi pa ekipa ISKRE iz Žužemberka.

Rezultati ženske: V streljanju je zmagala ekipa SGP Pionir z 525 krogi, ekipa DO Novoteks je zasedla 10. mesto z 99 krogi. Naša ekipa ni bila

popolna zato se prikazuje slabši rezultat. Posamezno je Lucič Marjeta zasedla 24. mesto in Plut Lidija 33. mesto.

V kegljanju je zmagala ekipa SGP Pionir z 276 podrtimi keglji, ekipa DO Novoteks pa je bila peta z 233 podrtimi keglji.

V odbojki je ekipa DO Novoteks zasedla drugo mesto z eno izgubljenom tekmo. Tekmo so izgubile z vodečo ekipo Vzgojno varstvenega zavoda. Pričelo se je tudi tekmovanje v balinanju za moške. Rezultatov še nimamo, ker tekmovanje še ni zaključeno.

LEGAN MIHA

## Cicibani v koloniji

Skupina otrok iz našega vrtca se je v okviru RK udeležila kolonije na Debelem rtiču. Ob odhodu je bilo veliko navdušenja, kajti med seboj smo se že vsi poznali, nekateri pa bodo prvič videli morje.

Na Debeli rtič smo prispeli popoldne. Pedagoška vodja nam je določila sobo. Večina otrok se je v tem trenutku zavedala samega sebe. Skrbeti je moral za osebno garderobo, urejati

posteljo, paziti na osebno higieno in upoštevati in prilagajati se dnevnemu redu v paviljonu. Posamezniki niso začutili spremembe, drugi pa so v začetku bolj težavno opravljali vsa ta opravila, seveda kasneje ni bila to več ovira.

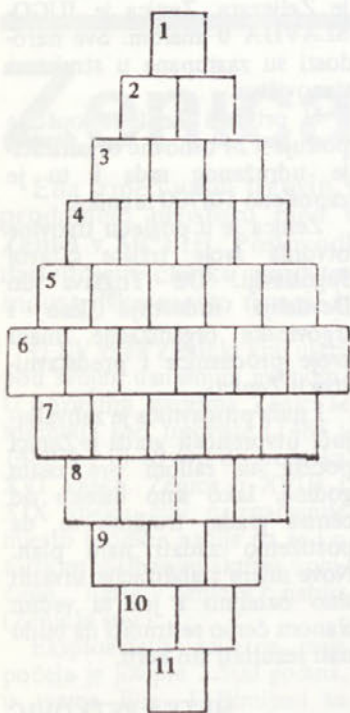
Redno smo obiskovali plažo, se kopali, igrali, peli in nabirali školjke. Ponagajale so nam tudi meduze. Nastopali smo na

spoznavnem večeru in ob prazniku 22. julij.

Preteklo je 14 dni v koloniji in pot nas je vodila nazaj domov. Z navdušenjem smo se vračali, z željo, da se spet vidimo z domačimi.

M. N.

## Vreteno



1. Avtomobilska označba evropske države
2. Najvišji organ upravljanja v OZD
3. Podjetje za distribucijo električne energije SR Slovenije
4. Ime dveh soglasnikov
5. Števniki
6. Poobedek
7. Vrsta psa
8. Ostanek
9. Del teniške igre
10. Latinski veznik
11. Merska utežna enota



GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO  
**NOVOTEKS**

NOVOTEKS je glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. Iz haja vsako zadnjo sredo mesecu v nakladi 2500 izvodov. Glasilo ureja izdajateljski svet v sestavi: Hinko Šintler (predsednik), Danilo Kovačič, Mladen Radojčin, Martina Vidic, Mojca Peroci, Jana Jovič, Bojan Pureber, Jože Klobučar in Mirko Albijanič. Glavni in odgovorni urednik: Danilo Kovačič. — Uredništvo: NOVOTEKS, Novo mesto, Foersterjeva 10. — Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC Novo mesto, TOZD Dolenjski list; tisk TOZD Tiskarna Novo mesto.